

บทที่ 2

การเสนอข้อพิจารณาเพื่อเป็นหลักเกณฑ์ในการเลือกเส้นทาง

2.1 การเสนอข้อพิจารณา

เพื่อให้การวางแผนสำหรับโครงการถนนชนบทบรรลุเป้าหมายหลัก (**Goals**) เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมชนบท โดยใช้ถนนชนบทเป็นค้ำนำ และเป็นสื่อกระตุ้นไปพร้อมๆ กันดังกล่าวในบทนำ จึงสมควรได้พิจารณาเป้าหมายรอง (**objectives**) ซึ่งเป็นส่วนขยายจากเป้าหมายหลักให้ละเอียดขึ้น และให้สามารถวัดได้เพื่อช่วยนำไปใช้ในการประเมินผลของโครงการ (**Monitoring of the project**) เมื่อโครงการเหล่านั้นเสร็จสมบูรณ์ไปแล้ว จากเป้าหมายรองนี้ยังมีข้อปลีกย่อยซึ่งสมควรได้รับการพิจารณาอีกหลายด้าน เช่น **Standard** (มาตรฐาน) , **Criteria** (ข้อพิจารณา) และ **restriction** (ข้อจำกัด) ต่างๆ เป็นต้น ซึ่งจะเป็นส่วนขยายให้ความชัดเจนของโครงการและเป้าหมายที่วางเอาไว้ส่วนหนึ่งของข้อปลีกย่อยเหล่านี้ คือ **Criteria** (ข้อพิจารณา) จะได้นำมาประกอบการพิจารณาเพื่อที่จะจัดโครงการ ฯ ให้เกี่ยวข้องกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการมีถนนเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้าน หรือแนวเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับความเจริญที่สามารถจะเกิดขึ้นได้ หรือเกิดมีอยู่แล้วซึ่งเกื้อกูลให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีถนน

โดยแนวทางดังกล่าว ผู้วิจัยได้หมายถึงข้อพิจารณาที่จัดขึ้นจำนวน 10 ข้อนี้เป็นรายละเอียดปลีกย่อยของเป้าหมายรองที่จะนำมาใช้ในการวางแผนเพื่อจัดลำดับความสำคัญของข้อพิจารณา และเลือกโครงการ ฯ โดยให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการพิจารณา

2.2 การมีส่วนร่วมของราษฎร (10, 11, 12, 13)

เป็นที่ทราบกันดีว่า คนแต่ละคนมีความรู้สึกพอใจอะไรต่ออะไร เป็นของตนเองแสดง

ออกผ่านทางคำพูด การกระทำ หรือความประพฤติ และความชอบ (**preferences**) ของคนหมู่มากรวมกันเป็น ค่านิยม (**Values**) ค่านิยมของแต่ละคนเกิดขึ้นในตัวของเขาเอง สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่มากกระทบ และโอกาสต่างๆที่เกิดขึ้นกับแต่ละคน⁽¹³⁾ อย่างไรก็ตามระดับความพอใจของแต่ละคนในเรื่องต่างๆพอที่จะสามารถวัดปริมาณได้โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับ **Utility Theory** ⁽¹²⁾

โดยผ่านทางกรติคคือสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ค่านิยมของแต่ละคน (**Individual's preference or Individual value System**) จึงมีแนวโน้มที่กลายเป็นค่านิยมทั่วไป (**Common value system or preference clusters**) ซึ่งเรียกว่า เป็นวัฒนธรรม (ในระดับใหญ่ เช่นประเทศ) หรือเป็นวัฒนธรรมประจำถิ่น (**Subcultures**) สิ่งนี้เกิดขึ้นในทุกสภาพภูมิศาสตร์ และระดับสังคม⁽¹³⁾ อย่างไรก็ตาม ค่านิยมทั่วไปสามารถกล่าวได้เป็นกลุ่มของเป้าหมายทั่วไป ซึ่งคนส่วนมากในสังคมมีส่วนร่วมรู้เห็นด้วย ปัจจุบันมีเทคนิคที่ใช้ในการวัดปริมาณของค่านิยมทั่วไปของชุมชน (**Community's common value System**) โดยผ่านการ **Ranking** และ **Weighting** เป้าหมายหลักหรือเป้าหมายรอง หรือข้อพิจารณาต่างๆ ซึ่ง **Peter Fishburn** ⁽⁷⁾ ได้ทำการรวบรวมไว้ 24 วิธีของการใช้ประมาณ **Utility values**

โดยเหตุผลดังกล่าวแนวทางการวางแผนนี้จึงสามารถให้ราษฎรมีส่วนร่วมด้วยโดยวิธี **Ranking** ซึ่งวิธีการถูกอธิบายไว้โดย **Charles C. Schimpeler** ⁽¹²⁾

2.3 บุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการ Rank และ/หรือ Weight ข้อพิจารณา

Mr. T. William Patterson ⁽¹⁶⁾ ได้แบ่งพวกที่สามารถทำการ Rank และ/หรือ Weight ข้อพิจารณา เพื่อใช้ในการวางแผนเป็น 3 พวก ในบทความที่ใช้ในการสอน ณ **Purdue University** ได้แก่

1. คณะผู้ทำการวางแผนเป็นผู้ทำการ
2. ผู้นำหรือผู้มีบทบาทในสังคมเป็นผู้ทำการ

3. คนทั่วไปเป็นผู้ทำการ

2.3.1 คณะผู้ทำการวางแผนเป็นผู้ทำการ

เป็นที่พบบ่อยๆว่าเมื่อผู้วางแผนได้พิจารณาเสนอข้อพิจารณาสำหรับประเมินผล (**Evaluation**) โครงการอะไรก็ตาม ขึ้นมาแล้วก็มักจะทำการ **weight** และ/หรือ **Rank** ข้อพิจารณาเหล่านั้นด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้เป็นส่วนประกอบสำหรับการประเมินผล (**Evaluation**) ให้สมบูรณ์สำหรับโครงการต่างๆ ดังที่ **Mr. Charles E. Aguar** (17) ให้คำจำกัดความว่า " **Window dressing**"

อย่างไรก็ตามที่ออกมาในบางครั้งคณะผู้วางแผนก็ไม่ทราบแน่ชัดว่าราษฎรทั่วไปต้องการอะไรที่แท้จริง (17) จะเห็นว่าการประเมินผลโดยวิธีนี้มีขอบเขตของการวางแผนที่อยู่ในวงจำกัดมากเกินไป

2.3.2 ผู้นำ หรือผู้มีบทบาทใน ารงสังคมเป็นผู้ทำการ

ในการใช้ผู้นำกลุ่มชน หรือผู้มีบทบาทในกลุ่มชน (**Community leaders and Influentials**) ในสังคมนั้นเป็นผู้พิจารณาทำการ **Rank** และ/หรือ **Weight** ข้อพิจารณาต่างๆในการประเมินผลโครงการ (**Evaluation**) จะได้ผลประโยชน์ที่เห็นชัดเจน 4 ข้อ ดังนี้

ก. ผู้นำกลุ่ม หรือผู้มีบทบาทในกลุ่มชนจะสามารถรับรู้ และเข้าใจนโยบายไปในทิศทางเดียวกัน พร้อมทั้งเข้าใจความต้องการของท้องถิ่นซึ่งจะทำให้กลุ่มเต็มใจที่จะร่วมมือในเวลาทำโครงการต่างๆ เกิดความสะดวกในขั้นตอนของการทำให้เป็นผล (**Implem-entation**) เพราะเขาเหล่านั้นได้มีส่วนในการพิจารณาหลักเกณฑ์อยู่ด้วย อย่างไรก็ตามต้องเข้าใจกันว่าเขาเหล่านั้นไม่ใช่เป็นผู้ตัดสินใจโดยตรง แต่เป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดคติการใช้ในการตัดสินใจ

ข. ผู้นำกลุ่มชน หรือผู้มีบทบาทในกลุ่มชนเหล่านั้น เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มชนทั้งหมดในสังคมนั้น และเป็นผู้นำได้ หรือสามารถมีบทบาทในสังคมได้ก็เพราะเป็นที่ยอมรับกัน จึง

มักเป็นผู้ที่เข้าใจสภาพสังคมนั้นได้ดีพอที่จะเป็นตัวแทนได้ อีกทั้งตามปกติจะต้องเป็นคนที่สนใจในเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคมรอบตัวด้วย ผู้วางแผนสามารถเชื่อถือในความเป็นตัวแทนของกลุ่มชนทั้งหมดได้ นอกจากนั้นจะทำให้งานของผู้วางแผนง่ายขึ้นในการติดต่อขอความร่วมมือ

ค. ผู้วางแผนสามารถสรุปแนวความคิดเห็นได้ง่ายขึ้น โดยใช้การสุ่มตัวอย่างไม่มาก

ง. สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการสำรวจได้มากกว่าการทำ Public opinion survey

2.3.3 คนทั่วไปเป็นผู้ทำการ

ผลดีของวิธีนี้ คือการเป็นประชาธิปไตย และเป็นสิ่งที่ตอบปัญหาได้ที่ดีที่สุดว่าประชาชนส่วนใหญ่ต้องการอย่างไร การให้คนทั่วไปทำการ Rank และ/หรือ Weight ข้อพิจารณาที่สามารถทำได้ทั้งการออกเสียงทั้งหมด หรือสุ่มตัวอย่างโดยใช้ Survey Technique แบบต่าง ๆ

ในการวางแผนระดับนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าการใช้ผู้นำกลุ่มชน หรือผู้มีบทบาทในกลุ่มชน เป็นผู้ทำการ Rank และ/หรือ Weight ข้อพิจารณาที่เสนอไปเป็นวิธีการที่เหมาะสมและได้คัดเลือกเป็นแนวทางของการวิจัย นอกจากนั้นการวางแผนในลักษณะเช่นนี้ เป็นแบบ "Pluralistic approach"⁽¹⁶⁾ กล่าวคือ ผู้วางแผนจะต้องให้ความสนใจพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มชนย่อยต่าง ๆ พูกรวมเข้าหา เป็นความคิดเห็นส่วนรวม และจะต้องพิจารณาความคิดเห็นของทั้งสองแบบประกอบไปพร้อม ๆ กัน ทั้งนี้เพื่อให้ผลการวางแผนเป็นที่พอใจ (Satisfy) แก่ส่วนใหญ่ และจะได้การพิจารณาประเมินผลใกล้เคียงกับสภาพแวดล้อมที่จะเกิดขึ้น

2.4 ข้อพิจารณา

ในขั้นตอนของการประเมินผลโครงการถนนเชื่อมตอระหว่างหมู่บ้านสายต่าง ๆ เพื่อจัดลำดับความสำคัญในการลงทุนก่อสร้างก่อนหลัง จำเป็นต้องมีข้อพิจารณาที่ใช้เป็นตัวเปรียบเทียบ

เทียบคุณภาพของโครงการต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว ถนนเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้านเป็นถนน
ชั้นพื้นฐานและเป็นสื่อ นำความเจริญให้เกิดขึ้นในชนบท ข้อพิจารณาที่จะจัดขึ้นจึงต้องเป็นไป
ในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะทำให้อำเภอเจริญขึ้นมาได้ ซึ่งต้องบรรลุถึงเป้าหมายใหญ่ ๆ
3 ประการ ดังกล่าวในบทนำ

ข้อพิจารณาเหล่านี้มีหน่วยงานต่าง ๆ เสนอไว้ และบางหน่วยงานก็ได้ใช้เป็น
หลักเกณฑ์ในการพิจารณาแล้ว อย่างไรก็ตามในประเทศไทยยังไม่มีกรตกลงยอมรับแต่
อย่างใดว่าข้อพิจารณาเหล่านี้จัดเป็นข้อพิจารณาแบบมาตรฐานของประเทศได้* สำหรับการ
วิจัยนี้ได้เสนอข้อพิจารณาจำนวน 10 ข้อ ซึ่งได้แนวทางมาจากข้อเสนอของธนาคารโลก⁽⁸⁾
สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท⁽¹⁸⁾ กรมทางหลวง⁽¹⁹⁾ นำมาจัดเข้าเป็นแบบสอบถามความ
คิดเห็นโดยวิธีการให้คะแนน (Ranking) โดยได้ทำการทดลองสำรวจที่อำเภอเมือง จังหวัด
สุราษฎร์ธานี

ข้อพิจารณา 10 ข้อ มีดังนี้

2.4.1 (R_1) โครงการที่สร้างขึ้นเพื่อให้ราษฎรจำนวนมากได้ใช้ในการติดต่อ
หมายความถึง จำนวนประชากรที่จะได้รับประโยชน์ต่อความยาวของถนน มีหน่วย
ในการสำรวจเป็น คน/กม.

2.4.2 (R_2) โครงการที่สร้างขึ้นเพื่อสนับสนุนกลุ่มราษฎรที่พร้อมจะพัฒนาท้องถิ่น
ของตนได้บรรลุเป้าหมายเร็วขึ้น

หมายความถึง การรวมกลุ่ม หรือลักษณะความร่วมมือกันของราษฎรที่มีขึ้นในโครง
การนั้น อธิบายได้ว่าชนบทจะเติบโตขึ้นอย่างมั่นคงรวดเร็ว ถ้าราษฎรรู้จักที่จะทำงานร่วมกัน
มีความรู้สึกร่วมกันในสังคมหมู่ของตน เป็นที่พบเห็นและเชื่อถือกันว่าท้องถิ่นที่มีลักษณะเช่นนี้จะ
เจริญเร็วขึ้นไม่มีหน่วยสำรวจ เป็นตัวเลข

2.4.3 (R_3) โครงการที่สร้างผ่านพื้นที่ที่ราษฎรจำนวนมากทำกินบนที่ดินของตนเอง
ซึ่งย่อมมีความต้องการที่จะให้ท้องถิ่นตนมีการพัฒนามากกว่าผู้ที่มาอาศัยทำกินเฉย ๆ

* ผู้วิจัยได้รวบรวมและมีผลสรุปเป็นแนวความคิดเช่นนี้

หมายความว่าถึง จำนวนราษฎรที่มีกรรมสิทธิ์ที่ดินในสายทาง และได้อาศัยทำมาหากินในที่ของตนด้วย อธิบายได้ว่าใครๆก็ต้องชอบ และมีแนวโน้มที่จะให้ความร่วมมือพัฒนาหมู่บ้านของคุณ ถ้ามองเห็นว่าสิ่งแวดล้อมของบ้านคนจะมีสภาพดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ หน่วยที่ใช้สำรวจเป็น คน/กม.

ข้อพิจารณาที่ยังไม่มีหน่วยงานใดใช้เป็นข้อพิจารณา หากแต่กรมทางหลวงได้พยายามใช้ในการเสนอ "หลักการ และวิธีการในการประเมินผลหลังจากการก่อสร้าง **Productivity Road Programs**" (19) (รายละเอียดมีแสดงไว้ในภาคผนวก ง)

2.4.4 (R₄) โครงการที่สร้างในบริเวณที่สามารถให้ผลผลิตรวมต่อไร่สูงเพื่อสนับสนุนการขนส่งผลผลิตออกสู่ตลาด

หมายถึงการเปรียบเทียบปริมาณผลผลิตที่ทำได้ของแต่ละโครงการ ซึ่งเป็นวิธีพื้นฐานของการพิจารณาสภาพทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น⁽²⁰⁾ มีหน่วยในการสำรวจเป็น ตัน/ปี/กม.

2.4.5 (R₅) โครงการที่สร้างเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการปกครอง และการป้องกันประเทศ

หมายความว่า โครงการที่สร้างเพื่อผลทางทหาร และโครงการที่สร้างเข้าไปในแดนผู้ก่อการร้าย หรือเขตอิทธิพลต่างๆ ไม่มีหน่วยที่ใช้ในการสำรวจ

อย่างไรก็ตามสำหรับข้อพิจารณาข้อนี้บางครั้งจำเป็นต้องใช้การประเมินผลเป็นกรณีพิเศษ นอกเหนือจากการใช้แบบจำลองการตัดสินใจ (**Decision Model**)

2.4.6 (R₆) โครงการที่สร้างเพื่อความอบอุ่นปลอดภัยแก่ราษฎรเพิ่มขึ้น

หมายความว่า โครงการที่เพิ่มความอบอุ่นปลอดภัยแก่ราษฎรในหมู่บ้าน ในการที่จะได้รับความสะดวกรวดเร็วที่จะติดต่อกับภายนอก เช่น สถานีตำรวจ อำเภอ สถานี อนามัย โรงเรียน เป็นต้น ไม่มีหน่วยในการสำรวจ

2.4.7 (R₇) โครงการที่สร้างขึ้นเพื่อจัดการเส้นทางที่ยากลำบาก

หมายความว่า การสร้าง หรือปรับปรุงเส้นทางเพื่อให้การเดินทางสะดวกขึ้น ไม่มีหน่วยที่ใช้ในการสำรวจ

2.4.8 (R_8) โครงการที่สร้างผ่านพื้นที่จำนวนมากที่มีการเพาะปลูก
 หมายความว่าถึง แนวทางในโครงการใดที่ตัดผ่านไปในพื้นที่ที่สามารถทำ
 การเพาะปลูกได้มาก นอกจากนั้นยังสามารถขยายพื้นที่เพาะปลูกออกไปได้อีก หน่วยที่ใช้ใน
 การสำรวจเป็น ตารางกิโลเมตร คือ ความยาวระยะทางหนึ่งกิโลเมตร

2.4.9 (R_9) โครงการที่ค้ำนึ่งถึงค่าก่อสร้าง
 หมายความว่าถึง การพิจารณาถือเอาค่าก่อสร้างเป็นหลักเกณฑ์ความสำคัญ และ
 แสดงความยากง่ายในการก่อสร้าง มีหน่วยในการสำรวจประเมินเป็น บาท/กิโลเมตร

2.4.10 (R_{10}) โครงการที่สร้างให้สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการผลิต
 ของแต่ละพื้นที่ เช่น นโยบายการปฏิรูปที่ดิน โครงการชลประทาน เป็นต้น

หมายความว่าถึง การพิจารณาโครงการถนนเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้านในท้องถิ่นที่
 กำลังจะได้รับการพัฒนาอื่นๆจากรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับ
 การเพิ่มผลผลิตทางเกษตรกรรม เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันในนโยบายของรัฐแบบการ
 พัฒนาเบ็ดเสร็จ (**Integrated approach**)⁽²¹⁾ ไม่มีหน่วยที่ใช้ในการสำรวจ

2.5 หลักเกณฑ์ในการให้คะแนนประเมินผลที่ได้จากการสำรวจในแต่ละข้อพิจารณา

จากการศึกษาเรื่อง **Utility** มาใช้ในการประเมินผล พบว่าสมการพื้นฐาน
 ที่แสดงไว้ในบทที่ 1 สามารถเปลี่ยนรูปแบบไปได้อีก เป็น **An alternate Additivity
 Equation** ซึ่งมีรูปแบบ ดังนี้

$$U(x_1, x_2, \dots, x_i, \dots, x_n) = v_1 w_1(x_1) + v_2 w_2(x_2) + \dots + v_i w_i(x_i) + \dots + v_n w_n(x_n)$$

เมื่อ v_i เป็น **Positive constant** สำหรับแต่ละค่าของ i และ w_i เป็น **numerical**

function on the i factor จากสมการนี้ทำให้สามารถนำทรรศนะความต้องการของ
 ประชาชนมาเกี่ยวข้องได้ กล่าวคือ ค่า v_i ของแต่ละข้อพิจารณา คือตัวเลขที่บอกความสำ-
 คัญของแต่ละข้อพิจารณาเปรียบเทียบกัน การประมาณค่า v_i นี้ ทำได้โดยการสอบถาม
 ความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งสามารถเรียกชื่อ v_i ได้หลายชื่อ เช่น **relative weights,**
degree of importance, degree of difficulty, (diving Competition) ฯลฯ

ส่วนค่า P_i ของแต่ละข้อพิจารณานั้น คือจำนวนคะแนนที่แต่ละข้อพิจารณาจะได้รับ โดยผู้เกี่ยวข้องในการสำรวจเป็นผู้ประเมินคะแนนนี้ ขอบเขตของการได้รับคะแนนในแต่ละข้อพิจารณาจะเท่ากันทุกข้อ นั่นคือโอกาสที่แต่ละข้อพิจารณาจะได้รับคะแนนมีเท่าๆกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของเส้นทางในแต่ละโครงการ ๆ แต่ระดับความสำคัญของแต่ละข้อพิจารณาไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของประชาชนนั่นเอง

ในการวิจัยนี้กำหนดให้ทุกข้อพิจารณามีสิทธิ์ได้รับคะแนนประเมินจากการสำรวจในช่วง 5 ถึง 1 แต่ละข้อพิจารณาจะถูกให้คะแนนประเมินตามความเหมาะสม หรือตามข้อมูลที่ได้กำหนดขึ้น การพิจารณาในแต่ละครั้งมีข้อพิจารณาเกี่ยวข้องด้วยเพียงข้อเดียว ไม่ต้องไปคำนึงถึง หรือเปรียบเทียบข้อพิจารณาข้ออื่นๆ หลักเกณฑ์ของการให้คะแนนในแต่ละข้อพิจารณา มีดังนี้

2.5.1 ข้อพิจารณา R_1 มีหน่วยสำรวจเป็น คน/กิโลเมตร *

หลักเกณฑ์ในการให้คะแนน -

1. มากกว่า 400 คน/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ	5
2. 300 - 400 คน/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ	4
3. 200 - 300 คน/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ	3
4. 100 - 200 คน/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ	2
5. น้อยกว่า 100 คน/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ	1

หลักเกณฑ์นี้ได้รับการปรับปรุงมาจากการให้คะแนนของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท⁽¹⁸⁾ ซึ่งรายละเอียดอื่นๆแสดงไว้ในภาคผนวก ข ส่วนหลักเกณฑ์การให้คะแนนที่ต่างกันออกไปเป็นเพราะต้องการให้ มีขอบเขตของคะแนน (**Scale range**) อยู่ในช่วง 5 ถึง 1

* พื้นที่สำรวจตลอด 2 ซ้ำทาง คิดเป็นแนวกว้างออกไปข้างละประมาณ 1 กิโลเมตร

2.5.2 ข้อพิจารณา R₂ ไม่มีหน่วยสำรวจเป็นตัวเลข

หลักเกณฑ์การให้คะแนน - ให้ใช้การประเมินสภาพท้องถิ่นโดยพิจารณาถึงจำนวนและประสิทธิภาพของการรวมกลุ่มเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน อาทิเช่น กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ กลุ่มธุรกิจ และเยาวชน สมาคมต่างๆ กลุ่มชาวบ้านที่มีการร่วมมือกันในการผลิตและการค้าขาย ฯลฯ ขอบเขตของคะแนนให้สูงสุดเท่ากับ 5 และต่ำสุดเท่ากับ 1

2.5.3 ข้อพิจารณา R₃ มีหน่วยสำรวจเป็น คน หรือครอบครัว/กิโลเมตร

แนวทางการสำรวจ - ให้สำรวจหาจำนวนคน หรือครอบครัวที่เป็นเจ้าของที่ดินที่ทำกินบนที่ดินของตน ตลอดสายทางโดยให้คิดพื้นที่สำรวจทั้งสองฟากถนนห่างจากถนนข้างละ 3 กิโลเมตร* ผู้สำรวจไม่ต้องถือเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดินที่แน่นอนนัก เพราะบางครั้งครอบครัวอาจจะไม่มี น.ส. 3 หรือโฉนด แต่ก็ได้อาศัยที่ดินนี้ทำกินมานานแล้ว บางครอบครัวหรือบางคนอาจเป็นญาติของผู้มีกรรมสิทธิ์ก็ได้ พวกที่ไม่นับเป็นข้อมูล คือครอบครัวหรือคนที่เช่าที่คนอื่นทำกิน ที่บางแห่งที่เจ้าของอาศัยอยู่ก็จริงแต่ไม่ได้ทำเองและยังให้ผู้อื่นเช่าทำ ครอบครัวหรือคนที่ปลูกป่าสงวนเขตหวงห้าม ครอบครัวหรือคนที่ปลูกทำไร่เลื่อนลอย ครอบครัวหรือคนที่เข้ามาทำกินในที่ว่างเปล่าหรือที่อื่นใด โดยที่ก้านหรือผู้ใหญ่ว่านไม่รู้จัก หรือไม่อาจให้คำรับรองได้ว่าเป็นสมาชิกในเขตหมู่บ้านนั้นๆ ในการสำรวจวิธีสืบถามไปเรื่อยๆตามสายทางก็เป็นการเพียงพอ ไม่ต้องมีการตรวจสอบกรรมสิทธิ์เป็นเรื่องเป็นราวโดยไม่จำเป็น

* หลักเกณฑ์ในการพิจารณาโครงข่ายของถนนราคาถูกในชนบท ซึ่งแสดงไว้ในบทความเรื่อง การวางแผนการก่อสร้างถนนราคาถูกในชนบท โดย คุณสนั่น ศรีรุ่งโรจน์ มีอยู่ข้อหนึ่งกล่าวว่าไม่สมควรให้แนวทางขนานกับทางหลวงหลักในรัศมีประมาณ 5 กิโลเมตร หรือทางหลวงชนบทอื่นๆในรัศมีประมาณ 3 กิโลเมตร เพราะฉะนั้นจึงกำหนดให้คิดพื้นที่สองข้างทางห่างถนนออกไปเป็นรัศมีประมาณข้างละ 3 กิโลเมตร

หลักเกณฑ์การให้คะแนน -

1. มากกว่า 20 คน หรือ ครอบคลุม/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ	5
2. 15 - 20 คน หรือ ครอบคลุม/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ	4
3. 10 - 14 คน หรือ ครอบคลุม/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ	3
4. 5 - 9 คน หรือ ครอบคลุม/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ	2
5. น้อยกว่า 5 คน หรือ ครอบคลุม/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ	1

เนื่องจากว่าข้อพิจารณาข้อนี้ยังไม่ได้มีการใช้กันมาก่อน หลักเกณฑ์การให้คะแนน จึงถูกกำหนดขึ้นเฉพาะในการวิจัยซึ่งจะต้องมีการเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงในภายหลัง หลังจากที่ได้มีการสำรวจในลักษณะแนวทางนี้ไปบ้างแล้ว เพื่อให้ได้หลักเกณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับสภาพที่จะพบในหลายพื้นที่ขึ้นไป

2.5.4 ข้อพิจารณา R₄ มีหน่วยสำรวจเป็น ตัน/ปี/กิโลเมตร*

หลักเกณฑ์การให้คะแนน -

1. มากกว่า 3,000 ตัน/ปี/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ	5
2. 1,200 - 3,000 ตัน/ปี/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ	4
3. 600 - 1,200 ตัน/ปี/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ	3
4. 300 - 600 ตัน/ปี/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ	2
5. ต่ำกว่า 300 ตัน/ปี/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ	1

หลักเกณฑ์นี้ได้ใช้ตามการให้คะแนนของข้อเสนอของธนาคารโลก⁽⁸⁾ ซึ่งมีรายละเอียดแสดงไว้ในภาคผนวก ค

* เป็นจำนวนผลผลิตรวมในรัศมี ข้างละประมาณ 3 กิโลเมตร ออกไปทั้งสองข้างของสายทาง

2.5.5 ข้อพิจารณา R₅ ไม่มีหน่วยที่ใช้ในการสำรวจ

หลักเกณฑ์การให้คะแนน - ใช้การประเมินผลสภาพที่สำรวจตามสายทาง โดยคะแนนเต็มเท่ากับ 5 และน้อยที่สุดให้เท่ากับ 1

หลักเกณฑ์นี้ได้รับการปรับปรุงมาจากการทำ **Preliminary Screening of the Route** โดยกรมทางหลวง ซึ่งมีรายละเอียดแสดงไว้ใน ภาคผนวก จ

2.5.6 ข้อพิจารณา R₆ ไม่มีหน่วยที่ใช้ในการสำรวจ

หลักเกณฑ์การให้คะแนน - ใช้การประเมินผลสภาพที่สำรวจตามสายทาง โดยให้คะแนนสูงสุดเท่ากับ 5 และให้คะแนนต่ำสุดเท่ากับ 1

2.5.7 ข้อพิจารณา R₇ ไม่มีหน่วยที่ใช้ในการสำรวจ

หลักเกณฑ์การให้คะแนน -

1. ทางเดิมเป็นทางเท้า ทางเกวียน ทางลากไม้ หรือไม่มีทาง ได้คะแนนเท่ากับ 5
2. ทางเดิมใช้ได้บ้างฤดูกาล เฉพาะรถเล็ก เช่น รถบิคอป ได้คะแนนเท่ากับ 4
3. ทางเดิมใช้ได้บ้างฤดูกาล ทั้งรถเล็กและรถใหญ่ เช่น รถบิคอป รถบรรทุก 6 ล้อ และรถบรรทุก 10 ล้อ ได้คะแนนเท่ากับ 3
4. ทางเดิมใช้การได้ทั้งปี เฉพาะรถเล็ก ได้คะแนนเท่ากับ 2
5. ทางเดิมใช้การได้ทั้งปี ทั้งรถเล็ก และรถใหญ่* ได้คะแนนเท่ากับ 1.5
6. มีทางน้ำหรือทางรถไฟช่วยในการเดินทางอยู่บ้างแล้ว ได้คะแนนเท่ากับ 1

* ในชนบทนั้นโดยมากทางลักษณะเช่นนี้ไม่ได้รับความสะดวกในการใช้เช่น ขรุขระ เป็นหลุมบ่อ ในหน้าฝน ใช้ความเร็วในการเดินทางได้ต่ำ และไม่สม่ำเสมอ คดเคี้ยว มีความไม่แน่นอนในการเดินทาง เช่น สะพานไม้ดี ฯลฯ

2.5.8 ข้อพิจารณา R_8 มีหน่วยในการสำรวจเป็นตารางกิโลเมตร/กิโลเมตร*
หลักเกณฑ์ในการให้คะแนน -

1. มากกว่า 6 ตารางกิโลเมตร/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ 5
2. 4 - 6 ตารางกิโลเมตร/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ 4
3. 2 - 4 ตารางกิโลเมตร/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ 3
4. 1 - 2 ตารางกิโลเมตร/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ 2
5. น้อยกว่า 1 ตารางกิโลเมตร/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ 1

หลักเกณฑ์นี้ได้รับการปรับปรุงมาจากข้อเสนอของธนาคารโลก⁽⁸⁾ ซึ่งกำหนดระดับที่จะได้รับการให้คะแนนสูงสุดไว้ โดยถ้าสำรวจพบว่าพื้นที่ทำการเพาะปลูกรวมทั้งพื้นที่ที่มีแนวโน้มที่จะขยายการเพาะปลูกออกไปได้อีก มีมากกว่า 6 ตารางกิโลเมตร/กิโลเมตร ก็จะได้รับคะแนนสูงสุด ซึ่งข้อเสนอของธนาคารโลกให้คะแนนสูงสุดไว้เท่ากับ 2

2.5.9 ข้อพิจารณา R_9 มีหน่วยในการสำรวจเป็น บาท/กิโลเมตร
หลักเกณฑ์การให้คะแนน -

1. ต่ำกว่า 50,000 บาท/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ 5
2. 50,000 - 100,000 บาท/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ 4
3. 100,000- 150,000 บาท/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ 3
4. 150,000- 200,000 บาท/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ 2
5. มากกว่า 200,000 บาท/กิโลเมตร	ได้คะแนนเท่ากับ 1

* คิดพื้นที่สำรวจสองข้างทางห่างจากถนนออกไปเป็นรัศมีประมาณข้างละ 5 กิโลเมตร

2.5.10 ข้อพิจารณา R_{10} ไม่มีหน่วยที่ใช้ในการสำรวจ

หลักเกณฑ์การให้คะแนน - ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกันนโยบาย และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง
ข้อพิจารณาข้อนี้เป็นผู้ประเมินให้คะแนน ซึ่งให้คะแนนสูงสุด เท่ากับ 5 และคะแนนต่ำสุดเท่า
กับ 1